

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора економічних наук, Кобилінської Тетяни Василівни
на дисертаційну роботу Гринчак Наталії Анатоліївни на тему: «Статистичне
оцінювання національного ринку логістичних послуг», подану на здобуття
наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.10 – статистика

Актуальність теми дисертаційної роботи

Дослідження світового досвіду свідчить про те, що вже більше 20 років в провідних країнах світу проводяться постійні щорічні статистичні спостереження за ринком логістичних послуг: оцінюється стан, визначаються тенденції, виявляються тренди майбутнього, відслідковуються відносини між логістичними операторами і їх клієнтами, що дозволяє і тим і іншим бути краще підготовленими для вирішення виникаючих проблем. Результати таких статистичних досліджень є життєво важливим інструментом, що використовується як рушійна сила економіки країни. В Україні ж ведеться статистика перевезень вантажів за видами транспорту, оцінюється обсяг поштової та кур'єрської доставки, складських послуг та ін. Офіційної статистики щодо обсягу національного ринку логістичних послуг не ведеться, що унеможливорює навіть порівняти український ринок з глобальним. Тому саме питання обґрунтування теоретико-методичних засад статистичного оцінювання ринку логістичних послуг України, приведених у відповідність із методикою країн Європейського союзу є актуальним питанням сьогодення. Результати такого дослідження дозволять реалізувати величезний логістичний потенціал України, перетворити логістику в галузь

*Вх № 119 від 12.04.2021 р.
Зовнішній секретар Зоріна О.А. [підпис]*

національної економіки, яка може стати бюджетоутворювальною і експортоорієнтованою.

Зазначене підтверджує своєчасність дисертаційної роботи Гринчак Наталії Анатоліївни, її наукову значимість і практичну скерованість на створення належного інформаційного підґрунтя для прийняття виважених управлінських рішень. Таким чином, тема дослідження безперечно є актуальною, своєчасною і має важливе науково-методологічне та практичне значення.

Зв'язок роботи із науковими програмами, планами, темами

Дисертація виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Національної академії статистики, обліку та аудиту за темою «Розробка статистичного забезпечення для дослідження соціально-економічного розвитку регіонів України в сучасних умовах» (номер держреєстрації 0113U005980). У межах теми автором розроблено теоретичні положення та надано комплексні рекомендації щодо удосконалення теоретико-методологічних засад статистичного оцінювання рівня розвитку ринку логістичних послуг в регіонах України.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна

За результатами опрацювання основних положень дисертації, автореферату та основних публікацій Гринчак Н. А. можна зробити висновок про те, що мета дослідження, яка полягала у науковому обґрунтуванні теоретико-методичних засад і практичних рекомендацій статистичного оцінювання ринку логістичних послуг України, загалом досягнута.

Реалізуючи завдання, поставлені в дисертаційній роботі, автор продемонстрував вміння опрацьовувати та комплексно аналізувати інформацію, критично оцінювати існуючі практики проведення

статистичного дослідження ринку логістичних послуг, виявляти нові проблеми та їх вирішувати, узагальнювати результати дослідження, науково обґрунтовувати висновки та пропозиції.

Автор використав достатньо повну інформаційну базу проведеного дослідження, до якої увійшли монографії, фахові наукові статті вітчизняних і зарубіжних учених із проблем статистичного дослідження ринку логістичних послуг; матеріали науково-практичних конференцій, статистичні спостереження Державної служби статистики України, статистичні дані міжнародних організацій, звітно-аналітична інформація міжнародних і вітчизняних логістичних асоціацій; нормативні документи України та інших країн, що регулюють діяльність підприємств транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської служби; довідково-інформаційні видання й оприлюднені матеріали національних міністерств і відомств, інтернет-ресурси.

Під час дослідження для вирішення поставлених завдань автором застосовувалися загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання. Вивчення теоретичних основ, визначення й уточнення змісту економічних категорій, які використовуються при дослідженні ринку логістичних послуг та визначення напрямів дослідження ринку логістичних послуг здійснено на основі методів абстрагування і системного підходу, індукції, дедукції, аналізу та синтезу, абстракції і формальної логіки. Для побудови статистичної концептуальної моделі оцінювання ринку логістичних послуг та обґрунтування відповідної системи показників автор використовував логічне моделювання. Методи аналізу рядів розподілу, порівняння, групування, застосовувались для опрацювання статистичних даних, а візуалізація досліджуваних явищ, процесів і закономірностей здійснювалось із використанням табличного та графічного методів. Для диференціації рівня територіального розвитку логістичної інфраструктури в регіонах України та їх групування за рівнем та потенціалом розвитку логістики застосовувались методи кластерного аналізу та метод багатовимірних середніх. Використання методів головних компонент,

економіко-статистичного моделювання, аналізу та прогнозування часових рядів забезпечило визначення факторів впливу на розвиток ринку логістичних послуг та виявлення їх тенденцій розвитку.

Грунтовне опрацювання змісту дисертації дозволяє загалом відзначити логічну побудову роботи, її структурованість, коректність сформульованих завдань, що забезпечило вирішення наукової проблеми відповідно до обраної теми дослідження. Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертації є теоретично обґрунтованими, достовірними та логічними. Загалом виконане Гринчак Н. А. дослідження проведене на належному теоретичному, методологічному та практичному рівнях.

Новизна наукового дослідження, висновків і рекомендацій

У дисертаційній роботі Гринчак Н.А. сформульовано та обґрунтовано положення, висновки, пропозиції, які характеризуються науковою новизною та мають практичну цінність. Наукова новизна роботи викладена конкретно, послідовно та системно. До основних наукових результатів, одержаних автором, доцільно віднести:

1. Дістало подальшого розвитку понятійно-категоріальний апарат дослідження ринку логістичних послуг на основі уточнення понять «логістична послуга», «логістичний потік», за рахунок чіткого переліку всіх операцій, що дозволило розширити розуміння процесів та закономірностей формування ринку логістичних послуг та розглянути його як об'єкт статистичного дослідження (с. 25-39).

2. Обґрунтовано методичні підходи до структурування ринку логістичних послуг на основі виокремлення переліку видів економічної діяльності, які стосуються надання логістичних послуг, що дозволяє здійснити детальне статистичне оцінювання всіх сегментів ринку логістичних послуг (с. 40-57).

3. Систематизовано інформаційно-аналітичне забезпечення статистичного дослідження ринку логістичних послуг, на основі

узагальнення національних та міжнародних підходів, що дозволило розширити напрями та визначити ключові етапи комплексного статистичного оцінювання ринку логістичних послуг в Україні (с. 58-80).

4. Удосконалено систему статистичних показників дослідження ринку логістичних послуг, за рахунок виокремлення блоків показників, що в свою чергу були адаптовані до наявних джерел статистичних та адміністративних даних за виділеними напрямками аналізу, що дозволяє розширити можливості статистичного аналізу сегментів ринку на основі їх структурування (с. 82-99).

5. Набули подальшого розвитку програмно-методичні засади статистичного вивчення впливу технологічних трендів на основі оцінки впливу IoT технологій на ринок логістичних послуг, що дозволяє приймати ефективні стратегічні управлінські рішення на основі врахування технологічних інновацій стосовно напрямів сталого розвитку національного ринку логістичних послуг; (с. 122-149).

6. Науково обґрунтовано програмно-методичні та організаційні засади проведення моніторингу ефективності регіональної логістики в Україні на основі адаптації європейської системи обстеження користувачів логістичних послуг, що дозволить підвищити рівень інформаційно-аналітичного забезпечення оцінювання та врахувати особливості національного ринку логістичних послуг (с. 151-165).

7. Удосконалено методичні засади оцінювання диференціації регіонів України за ключовими показниками розвитку ринку логістичних послуг на основі багатовимірного групування із використанням кластерного аналізу, що дозволило визначити рівень розвитку та потенціал ринку логістичних послуг на мезорівні, виокремити регіони України з низьким рівнем та потенціалом розвитку ринку логістичних послуг, на які особливу увагу доцільно було б звернути при розробці програм та стратегій розвитку ринку логістичних послуг та логістичної інфраструктури України, як на рівні регіонів, так і на рівні країни, в цілому. (с. 165-174).

8. Встановлено концептуальні положення та інструментарій, із використанням яких виявлено ключові фактори розвитку ринку логістичних послуг в Україні на основі застосування методу головних компонент, що дозволило виділити найбільш впливові фактори та ранжувати їх за ступенем значущості (с. 175-185).

9. Науково обґрунтовані аналітичні підходи до статистичного моделювання та прогнозування розвитку основних сегментів ринку логістичних послуг України із використанням сингулярного спектрального аналізу часових рядів, що дозволило охарактеризувати тенденцію розвитку досліджуваного ринку, а також виділити сезонну складову (с. 185-190).

Значення результатів для науки і практики

Дисертація Гринчак Н.А. являє собою самостійне завершене наукове дослідження, що містить теоретичні узагальнення та рекомендації спрямовані на вдосконалення теорії, методології та інструментарію статистичного оцінювання ринку логістичних послуг України. Висновки і положення наукової новизни, що містяться у роботі та винесені на захист, є власним доробком автора. Опубліковані автором праці за темою дослідження вказано у переліку публікацій до дисертації.

Практичне значення результатів проведеного наукового дослідження полягає в тому, що основні теоретичні, методологічні та прикладні положення дослідження доведені до рівня конкретних розробок, придатних для використання суб'єктами господарювання, органами державної статистики, виконавчої влади й місцевого самоврядування та вищими навчальними закладами, зокрема:

– на загальнодержавному рівні: програмно-методологічні й організаційні засади статистичного вивчення видів економічної діяльності, що стосуються сектору логістики в Україні та принципи взаємодії класифікацій та групувань в процесі статистичного оцінювання обсягів логістичних

послуг в регіонах застосовуються Державною службою статистики України (Довідка № 3116-09/20 від 10.09.2020 р.).

– на рівні окремих суб'єктів господарювання: програмно-методичні засади статистичного вивчення впливу технологічних трендів на основі оцінки впливу IoT на ринок логістичних послуг (АТ «ДХЛ Інтернешнл Україна», довідка № 04-22/10/2020 від 22.10.2020 р.); результати проведеного статистичного аналізу ситуації на ринку логістичних послуг України в регіональному розрізі (ТОВ «Баришівська зернова компанія», довідка №123/8 від 03.09.2020 р.); методичні засади статистичного дослідження технологічних інновацій на ринку логістичних послуг шляхом використання цільових патентних даних (Комунальне підприємство «Агентство розвитку Дніпра», довідка № 1526/3 від 18.02.2020 р.).

– на рівні навчальних закладів: впроваджені в навчальний процес Національної академії статистики, обліку та аудиту при викладанні дисциплін «Логістика» та «Статистичне моделювання та прогнозування» (довідка №3/1 від 06.01.2021 р.).

Грунтовний зміст і прикладне значення результатів, одержаних у процесі наукового дослідження Гринчак Н.А., вказують на можливість їх подальшого використання у господарській діяльності суб'єктів господарювання, державних органів та навчальному процесі.

Повнота висвітлення основних результатів дисертації в опублікованих працях

Основні положення дисертації Гринчак Н.А. оприлюднені належним чином у 21 науковій праці загальним обсягом 10,1 друк. арк. (особисто автора – 8,15 друк. арк.), із яких: 13 статей у наукових фахових виданнях (із них – 6 у виданнях України, які входять до міжнародних наукометричних баз, 6 – у наукових фахових виданнях України та 1 – у наукових виданнях інших держав) загальним обсягом 8,53 друк. арк. (особисто автора –

6,58 друк. арк.); 8 тез доповідей та матеріалів міжнародних і всеукраїнських наукових або науково-практичних конференцій обсягом 1,57 друк. арк. Вказані друковані праці за обсягом і кількістю повністю відповідають вимогам до публікацій основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Сутність публікацій повною мірою відображає основні наукові результати дисертаційного дослідження, що винесені на захист.

Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації

Автореферат дисертації за змістом, структурою і оформленням відповідає основним положенням і висновкам, що подані у дисертації, відображає структуру і логіку викладеного матеріалу, є ідентичним із результатами дисертаційної роботи. В авторефераті повною мірою розкрито наукові результати дослідження, ступінь новизни розробок, висновки і практичні рекомендації.

Дискусійні питання, недоліки та критичні зауваження до дисертаційної роботи

У цілому позитивно оцінюючи дисертаційну роботу і відзначаючи її наукову новизну, теоретичну та практичну цінність, вважаємо за доцільне зауважити, що в роботі мають місце окремі положення, до яких є зауваження або які є дискусійними та потребують обговорення. До таких положень можна віднести:

1. На с.6 автореферату обґрунтовано, що статистичне оцінювання та аналіз структури ринку логістичних послуг, доцільно проводити виключивши пасажирські перевезення і враховуючи лише наведені в табл.1

види економічної діяльності. На нашу думку, необхідно було б обґрунтувати більш детально зазначене виключення.

2. На с.9 Рис.2 автореферату с.86 дисертаційної роботи запропонована система показників статистичного оцінювання ринку логістичних послуг, яка ґрунтується на декомпозиції складових ринку, інформаційно-аналітичному забезпеченні оцінювання виділених складових, формуванні відповідної системи статистичних показників, виборі методів оцінювання, моделювання та прогнозування. Доцільно було б згрупувати статистичні показники за джерелами виробництва даних (статистичними та адміністративними даними).

3. Автором розроблено структуру ринку логістичних послуг Рис.1.9 С.56 де третім субринком є поштова, кур'єрська та експрес доставка вантажів. Проте в роботі описано що сектор логістичних послуг за КВЕД - 2010 включає лише групу 53.2. На нашу думку, слід розглядати даний субринок загалом по розділу 53 «Поштова та кур'єрська діяльність» що забезпечить більш якісне відображення діяльності зазначеного субринку.

4. Автором вдало обґрунтовано проблеми щодо інформаційного забезпечення показників статистичного оцінювання ринку логістичних послуг Рис.1.10 С.76, проте на нашу думку необхідно було більш детально зупинитися на проблемах якості адміністративних даних та їх застосування при проведенні оцінювання ринку логістичних послуг.

5. У дисертаційній роботі автором після використання кластерного аналізу, зокрема кластеризації методом k-середніх з розбиттям на три кластери, отримані результати щодо змістовної інтерпретації групування Табл. 3.8, с.172. Доцільніше було б для візуального сприйняття відобразити дані групування за допомогою картографії або інфографіки.

6. Автором на с.156 зазначено, що для вимірювання ефективності логістики країн Світовий банк та Інститут економіки Турку у Фінляндії у 2007 році запропонували національний індекс ефективності логістики (LPI – logistics performance index), який став першим комплексним показником

оцінки рівня розвитку логістики в різних країнах, і який визначається на основі стандартизованої анкети, для онлайн-опитування в Інтернеті. На нашу думку, необхідно було за допомогою даного опитування більш детально дослідити національних респондентів, адже розділ 3 дослідження передбачає удосконалення статистичного оцінювання ринку логістичних послуг саме в Україні.

Висловленні зауваження і вказані недоліки не знижують науково-практичної цінності результатів та загальної позитивної оцінки дисертаційного дослідження Гринчак Н.А., а дискусійні положення залишаються актуальними для подальших наукових досліджень.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Гринчак Наталії Анатоліївни на тему: «Статистичне оцінювання національного ринку логістичних послуг», представлена на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.10 – статистика є самостійним завершеним науковим дослідженням, має цілісний логічно-послідовний характер, виконана на достатньому науковому рівні, вирізняється актуальністю та новизною, має теоретичну і практичну цінність. Дисертаційна робота добре структурована, з витриманою логічною послідовністю викладу теоретичних положень, що підтверджені практичними матеріалами й узагальнені в наукових публікаціях. Тема дослідження, предмет, об'єкт, його основні положення, висновки відповідають паспорту спеціальності 08.00.10 – Статистика.

За змістом, структурою, наповненістю, науковою новизною, теоретичним і практичним значенням, достовірністю одержаних результатів дисертаційна робота Гринчак Наталії Анатоліївни «Статистичне оцінювання національного ринку логістичних послуг» відповідає вимогам пп.9,11,12,13 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (із змінами згідно з

Постановою Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2015 р. № 656), що висувається до кандидатських дисертацій, а її автор – Гринчак Наталія Анатоліївна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.10 – статистика.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук,
заступник начальника
Головного управління статистики
у Житомирській області

Т. В. Кобилинська

Підпис Кобилинська Т. В. засвідчує.
Начальник відділу управління персоналом
управління персоналом

